

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 16Cob/55/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3213201480
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Prikrylová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3213201480.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Prikrylovej a členiek senátu JUDr. Ivety Záleskej a JUDr. Ivicy Čelkovej v právnej veci žalobcu CD Consulting s.r.o. so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČ 264 29 705, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, proti žalovanému H. J., bydliskom XXX XX X. XX, o zaplatenie zmenkového príslušenstva a zmenkovej odmeny 2,34 eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č.k. 6Cb/85/2013-166 zo dňa 9. decembra 2015, takto

rozhodol:

Odvolací súd späťvzatie žaloby v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne p r i p ú ť a, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa z r u ť u j e a konanie z a s t a v u j e. Vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e.

Žalovanému sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Súd prvého stupňa rozhodol vo veci opätovne, keď Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací uznesením č.k. 16Cob/79/2014-120 zo dňa 16.3.2015 rozsudok súdu prvého stupňa č.k. 6Cb/85/2013-71 zo dňa 18.12.2013, ktorým žalobu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal, zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Súd prvého stupňa viazaný názorom odvolacieho súdu podľa § 226 O.s.p. vec opätovne prejednal a vo veci rozhodol.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca si uplatnil zaplatenie pohľadávky na tlačive podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len Nariadenie). Súd prvého stupňa vyzval žalovaného na odpoveď k žalobe. Na výzvu súdu prvého stupňa žalovaný nereagoval. Po konštatovaní, že sa jedná o cezhraničný spor, súd prvého stupňa pri určovaní rozhodného práva, ktorým sa spor má riešiť, dospel k záveru, že bez ohľadu na to, či bude spor považovať za spor súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou, kedy je potrebné aplikovať čl. 6 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), alebo výlučne za spor zo zmenky, kedy sa rozhodné právo určí podľa § 10 ods. 1, 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, daný právny vzťah sa spravuje právnym poriadkom Slovenskej republiky, nakoľko zmenka bola vystavená v Slovenskej republike, platobné miesto a sídlo pôvodného remitenta bolo v Slovenskej republike. Cudzí prvok sa do právneho vzťahu dostal až indosamentom, čo však nemôže zmeniť uplatňované rozhodné právo.

V zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdneho dvora súd prvého stupňa zdôraznil, že v tomto konaní bol povinný z úradnej povinnosti skúmať, či sa nejedná o spotrebiteľský vzťah bez ohľadu na

to, že sa uplatňuje právo zo zmenky. Z činnosti súdu bolo súdu prvého stupňa známe, že pôvodný remitent, spoločnosť POHOTOVOST' s.r.o. sa zaoberá aj poskytovaním spotrebiteľských úverov a je vedený v registri veriteľov a podregistri iných veriteľov vedeného Q.Súd prvého stupňa vyzval žalobcu na doloženie zmluvy o úvere, na základe ktorej bola zmenka vystavená. Žalobca súdu túto listinu nepredložil. Súd prvého stupňa si vyžiadal zmluvu o úvere od spoločnosti POHOTOVOST', s.r.o. a následne po jej doručení od tejto spoločnosti ju zaslal účastníkom konania a písomne im oznámil, že vykoná dôkaz oboznámením tejto listiny. V odpovedi na oznámenie súdu prvého stupňa žalobca uviedol, že súd nepostupuje podľa procesných pravidiel Nariadenia a prednostne aplikuje vnútroštátne právo. Podľa § 120 O.s.p. je dokazovanie v sporovom konaní ovládané prejednávacou zásadou, keď súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. K tejto argumentácii žalobcu poukázal súd prvého stupňa, že v súlade s čl. 9 ods. 1 a čl. 19 Nariadenia toto Nariadenie neobsahuje žiadne pravidlá o prípustnosti dôkazov a nevylučuje skúmanie spotrebiteľského charakteru právneho vzťahu, ktorý je predmetom konania, a to aj v prípade, ak je žalovaný nečinný. Cieľom Nariadenia nie je v žiadnom prípade vylúčiť v konaniach s nízkou hodnotou sporu ochranu spotrebiteľa.

Z listinných dôkazov súd prvého stupňa zistil, že dňa 28.5.2009 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOST' s.r.o. so žalovaným na predtlačenom formulári zmluvu o úvere, podľa ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 600 eur. V tejto zmluve žalovaný potvrdil podpisom prevzatie peňažnej hotovosti. V bode 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru je obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, ktorú vystavil žalovaný na zabezpečenie svojho peňažného záväzku vyplývajúceho zo zmluvy o úvere s tým, že v zmenke nebola vyplnená zmenková suma a dátum začatia úročenia zmenkovej sumy. Zo zmenky vystavenej žalovaným dňa 28.5.2009 na rad POHOTOVOST', s.r.o. súd prvého stupňa zistil, že zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s doložkami „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Na zmenke sa nachádza kolónka „číslo zmluvy“ vyplnená číslom XXXXXXXX. Práva vyplývajúce z tejto zmenky boli spoločnosťou POHOTOVOST', s.r.o. prevedené rubopisom na žalobcu. Do podania žaloby žalovaný zaplatil sumu 810,10 eur.

Za aplikácie § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 4 písm. k/, l/, § 39 Občianskeho zákonníka, § 25 ods. 1, 2, 5, čl. XII zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, § 2 písm. a/, b/, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, § 265 Obchodného zákonníka, čl. I § 77 ods. 1, 2, § 5 ods. 1, 2, 3, § 10, § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 48 ods. 1 bod 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového súd prvého stupňa dospel k jednoznačnému záveru, že zmenka bola vystavená žalovaným ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere v súlade s bodom 17 všeobecných podmienok ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum úročenia zmenkovej sumy bol do zmenky doplnený dodatočne. Predmetom konania bol nárok žalobcu vyplývajúci z vlastnej vistazmenky vystavenej žalovaným pôvodne vo forme blankozmenky na zabezpečenie nárokov spoločnosti POHOTOVOST', s.r.o. zo zmluvy o úvere. Zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, keďže napíňa znaky spotrebiteľskej zmluvy uvedené v § 52 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru súdu prvého stupňa sa jedná o spotrebiteľský úver upravený zákonom o spotrebiteľských úveroch napriek tomu, že v zmluve o úvere je účel úveru vyznačený na výkon podnikania. Z úradnej činnosti boli súdu prvého stupňa známe zmluvy uvedeného veriteľa a takmer v každej z nich (uzatvárané v r. 2009-2010) je pri dlžníkovi, ktorý nie je podnikateľ, uvedený účel výkon povolania alebo zamestnania. V iných konaniach (najmä exekučných) boli mnohé tieto zmluvy už právoplatnými rozhodnutiami súdu označené za spotrebiteľské zmluvy. Pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad priaznivejší pre spotrebiteľa. Preto súd prvého stupňa dospel k záveru, že dôkazné bremeno na preukázanie účelu zmluvy zaťažuje toho, kto túto skutočnosť tvrdí. Účel vyznačený v zmluve preukázaný nebol. Súd prvého stupňa vychádzal z toho, že úver bol poskytnutý pre súkromné účely. V prípade pochybností o tom, či ide o spotrebiteľskú zmluvu, má dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ (veriteľ). Súd prvého stupňa bol taktiež toho názoru, že sa pojmovo nejedná o zmluvu o úvere podľa § 497 Obchodného zákonníka, keďže zo zmluvy jednoznačne vyplýva, že finančné prostriedky boli dlžníkovi fakticky odovzdané pri podpise zmluvy, ide o zmluvu o pôžičke. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25.1.2011, sp.zn. 5 MCdo 20/2009, podľa ktorého sa za neprijateľnú podmienku považuje aj dohoda o uplatnení Obchodného zákonníka. V prípade uzavretia zmluvy o úvere podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, nie je táto skutočnosť prekážkou prednostnej aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách.

Po preskúmaní celej zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru dospel súd prvého stupňa k záveru, že zmluva a všeobecné podmienky sú koncipované tak, že je v nich hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán výlučne na prospech veriteľa, obsahujú prakticky len povinnosti dlžníka a práva a výhody veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých jej ustanoveniach sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu nemohlo spoločnosti POHOTOVOŠŤ, s.r.o. ako veriteľovi zo zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, z čoho vyplýva, že ak zmenka vyplnená bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné sa na základe takto vyplnenej zmenky úspešne domáhať akýchkoľvek práv (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 6.5.2008, sp.zn. 4 Obo 161/2007). Súd prvého stupňa bol toho názoru, že aj keby nebola neplatná celá zmluva o úvere, právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť aj z toho dôvodu, že dohoda o vyplnení zmenky (ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorých obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté) je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a z toho dôvodu je neplatná. V danom prípade súd prvého stupňa považoval dojednanie dohody o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka, pretože ide o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplata neprimerane vysokej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankcie spojenej s nesplnením záväzku. Takisto sa jedná o neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. l/ Občianskeho zákonníka, nakoľko prijatím zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku preniesol dodávateľ povinnosť niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa (napr. v súvislosti s čl. I § 10, § 17 zákona č. 191/1950 Zb.). Na rozdiel od situácie, ktorú predvída ustanovenie čl. I § 10 zákona č. 191/1950 Zb. (vyplnenie zmenky v rozpore s tým, čo bolo dojednané) v danom prípade je celá dohoda o vypĺňacom práve blankozmenky neplatná. Za takýchto okolností nevzniklo pôvodnému remitentovi právo na vyplnenie blankozmenky, blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou a pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich ani nemohol indosamentom previesť (čl. I § 14 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.) na žalobcu. Vzhľadom k tomu, že pôvodnému remitentovi nevzniklo právo zmenku prijať ani právo zmenku vyplniť, nevzniklo mu z takejto zmenky ani právo na žiadne plnenie. Preto ani žalobca, ktorý nadobudol rubopisom zmenku, na ktorej vyplnenie právo nevzniklo a ktorá ani nemohla byť vôbec od dlžníka prijatá, sa nemôže na základe takejto zmenky s úspechom domáhať jej vyplatenia. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Náhrada trov konania nebola žalovanému ako úspešnému účastníkovi konania priznaná z dôvodu, že žalovaný si právo na ich náhradu neuplatnil.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodov, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.). V odvolaní uviedol, že v prejednávanej veci došlo zo strany súdu jeho konaním a rozhodnutím k porušeniu práva Európskej únie, a to čl. 4, 5 a 7 Nariadenia, ktoré má všeobecnú pôsobnosť, je záväzné vo všetkých svojich častiach a je priamo aplikovateľné v Slovenskej republike. Žalovaný nedoručil súdu žiadnu odpoveď v súlade s čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia. Súd bol preto povinný postupovať podľa čl. 7 ods. 3 tohto Nariadenia. Poukázal na to, že súd prvého stupňa vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa so zmluvou o úvere, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi. Žalobca ani žalovaný dokazovanie v tomto rozsahu nenavrhl. Súd prvého stupňa vykonal nikým nenavrnuté dokazovanie bez účasti účastníkov konania a tak svojvoľne rozšíril rozsah vykonaných dôkazov, dokazovanie vykonal nezákonným spôsobom a najmä, neumožnil účastníkovi konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu, či navrhnúť ďalšie dokazovanie. Podľa § 120 O.s.p. je dokazovanie v sporovom konaní ovládané prejednávacou zásadou, súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Žalobca predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorá spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb. Žalovaný voči forme a obsahu zmenky nenamietal. Podľa názoru žalobcu neexistovala žiadna okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd prvého stupňa mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Z uskutočnených prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania (koncentračná zásada podľa čl. 5 Nariadenia) a vykonaného dokazovania

vedeného na základe návrhov sporových strán, nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods.3 a 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods.1 veta prvá O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za žalovaného. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovaného vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovaného ako spotrebiteľa. Žalovaný sa tejto obrany nedovoľoval, pohľadávku žalobcu nerozporoval, svojim konaním ju prakticky uznal. Súd sám iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre žalovaného dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu. Takéto správanie súdu je v právnom štáte neprijateľné a predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces garantované podľa čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalobca v odvolaní tvrdil, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, pričom ide o zmenku platnú, ktorá je abstraktným samostatným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať ani podmieňovať inými okolnosťami než tými, ktoré sú uvedené na zmenke. Súd prvého stupňa sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Sb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu, predovšetkým § 17 zák. č. 191/1950 Zb., z ktorého vyplýva, že žalovaný vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak tak v sporovom konaní nemôže robiť žalovaný, tým menej tak môže robiť sám súd. Súd porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p., porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia č. 861/2007 vykonané bez návrhu. Súd prvého stupňa vyhodnotil zmenku ako neplatný právny úkon. Tento záver súdu vychádza však len z kauzálnych námietok, ktoré nikto v konaní nevzniesol. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné. Napadnuté rozhodnutie je prekvapivým rozhodnutím, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom. V súvislosti so záverom súdu prvého stupňa o tom, že dohoda o vyplňovacom práve blanko zmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku, poukázal žalobca na zákon č. 258/2001 Z.z., ktorý pripúšťal zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru zmenkou. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Podľa zákona sú prípustné akékoľvek zmenky, doložky a blanko zmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Z formulácie § 4 ods. 6 zákona vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov. V odvolaní žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22.10.2008, sp.zn. 5Obo 3/2008, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22.8.2002, sp.zn. 25Cdo 1839/2000, uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 5.9.2013 sp.zn. 10Co/79/2013, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21.11.2013, sp.zn. 43CoZm/10/2013, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.6.2014, sp.zn. 4CoZm/3/2014. Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu a žalobcovi prizná právo na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré v odvolaní vyčíslil.

K doručenému odvolaniu žalobcu sa žalovaný nevyjadril.

Písomným podaním, ktoré došlo súdu prvého stupňa dňa 21.12.2015, zobral žalobca žalobu v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo zmenkovej sumy z uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo zmenkovej sumy žalobu späť. Z dôvodu späťvzatia žalobca žiada, aby súd priznal zmenkový úrok len v časti 0,06 % denne zo zmenkovej sumy.

Žalovaný prevzal čiastočné späťvzatie žaloby žalobcom dňa 22.2.2016, na ktoré nereagoval.

Podľa § 208 O.s.p., ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

Vzhľadom na to, že žalovaný nereagoval na čiastočné späťvzatie žaloby, odvolací súd mal za to, že so späťvzatím súhlasí. Za súhlasu žalovaného a za situácie, že žalobca zobral sčasti žalobu späť skôr, než

rozhodnutie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť, odvolací súd čiastočné späťvzatie žaloby pripustil, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil.

Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. postupom podľa § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdiť.

Preskúmaním obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dôkladne sa zaoberal tvrdeniami a dôkazmi účastníkov konania, dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami uvedenými v § 132 O.s.p. a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, keď s poukazom na ním citované ustanovenia Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o spotrebiteľských úveroch a zákona zmenkového a šekového žalobu zamietol a žalovanému ako úspešnému účastníkovi konania náhradu trov konania potrebných na účelné uplatňovanie a bránenie práva podľa § 142 ods. 1 O.s.p. nepriznal. Svoje rozhodnutie súd prvého stupňa podrobne a presvedčivo odôvodnil v súlade s požiadavkami § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatuje správnosť jeho dôvodov, na ktoré v podrobnostiach odkazuje.

Obligatórne (§ 212 ods. 3 O.s.p.) sa odvolací súd zaoberal, či v konaní pred súdom prvého stupňa nedošlo postupom súdu k procesným vadám uvedeným v § 221 ods. 1 písm. a/ - g/ O.s.p. a tzv. iným vadám konania, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolacie dôvody posudzoval odvolací súd podľa obsahu tohto opravného prostriedku. Žalobcom namietaná vada konania vymedzená v § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj článku 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Preto odvolací súd posudzoval či postupom súdu prvého stupňa nebola účastníkom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom treba vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým bola účastníkovi znemožnená realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. K pojmovým znakom tohto odňatia patrí odňatie možnosti konať pred súdom, k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu a možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Tieto pojmové znaky musia byť splnené súčasne.

Žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa namietal, že súd prvého stupňa vykonal nikým nenavrhnuté dokazovanie, svojvoľne rozšíril rozsah dokazovania, a najmä neumožnil účastníkovi konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu (koncentračná zásada v zmysle čl. 5 Nariadenia). Poukázal na to, že súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 O.s.p. vznášal za žalovaného námietky voči zmenke, pretože tým porušil princíp kontradiktórnosti konania a rovnosti účastníkov konania ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie.

Žalobou v predpísanej podobe (tlačivo A) podanou podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, sa žalobca proti žalovanému domáhal zaplataenia zmenkového príslušenstva : zmenkového úroku 0,25 % denne z konkrétnych zmenkových súm za konkrétne obdobia, 6 % ročného úroku z konkrétnych zmenkových súm za konkrétne obdobia, zmenkovej odmeny a náhrady trov konania. Podľa článku 5 ods. 1 Nariadenia má konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu písomnú formu. Súd nariadi ústne pojednávanie iba vtedy, ak to považuje za potrebné alebo ak to navrhnú účastníci, príp. niektorý z nich. V súlade s článkom 19 Nariadenia ak Nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi slovenským procesným právom. Procesný postup súdu je upravený v článku 5 ods. 2 - 7, článku 6, 7, 8, 9, článku 12 ods. 2 Nariadenia, v ostatnom sa tento postup riadi Občianskym súdnym poriadkom. Kľúčovými cieľmi európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu stanovenými v článku 1 Nariadenia sú zrýchlenie, zjednodušenie konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch v rámci Európskej únie zníženie nákladov, čím sa zjednoduší prístup k spravodlivosti. Pri plnení týchto cieľov majú sudy kľúčovú úlohu iniciovať kontroly a určovať postup, ktorý treba v rámci európskeho konania vo veciach

s nízkou hodnotou sporu dodržiavať, ako aj primeraným spôsobom uplatňovať vnútroštátne procesné právo, čo vyplýva z článku 19 Nariadenia. V zmysle bodu 9 preambuly Nariadenia by mal súd rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho procesu najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania, o dôkazných prostriedkoch a rozsahu, v akom sa vykonávajú dôkazy. Povinnosť súdu kontrolovať a určovať postup v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa posilňuje v zmysle článku 12 ods. 2 Nariadenia, ktorým sa súdu ukladá povinnosť podporovať strany sporu, pokiaľ ide o procesnoprávne veci, a to poskytovaním informácií o procesnoprávných otázkach, pričom z odôvodnenia čl. 9 vyplýva, že súd musí v záujme zabezpečenia spravodlivosti konania voči obidvom stranám sporu postupovať rovnakým spôsobom. Povinnosť informovať strany o procesnoprávných otázkach si súd môže v závislosti od vnútroštátnych postupov plniť rôznym spôsobom.

Odvolačí súd v konaní nezistil, že pred súdom prvého stupňa došlo k vadám v postupe súdu podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia pri posudzovaní procesných otázok v priebehu konania. Súd prvého stupňa v zmysle čl. 4 ods. 4 Nariadenia na tlačive B vyzval žalobcu na doplnenie informácie o pohľadávke a žiadal bližšie identifikovať a predložiť zmluvu označenú na zmenke, o akú zmluvu sa jedná, či ide o spotrebiteľskú zmluvu a či bola zmenka vystavená len na zabezpečenie povinnosti dlžníka z uvedenej zmluvy. Žalobca vo svojej odpovedi uviedol že disponuje len indosovanou zmenkou a nemá dostatočne presné a primerané údaje na to, aby mohol zodpovedne zhodnotiť typ zmenky a titul jej vzniku. Žalobca predložil súdu originál zmenky a zmenkové informácie preniesol do žaloby na uplatnenie pohľadávky, v konaní uplatňuje majetkové práva zo zmenky a nie z pohľadávky. Podľa čl. 5 ods. 2, 3 Nariadenia vyzval súd žalovaného tlačivom C na odpoveď a spolu s tlačivom C zaslal súd prvého stupňa žalovanému žalobu, zmenku (vo fotokópii) a vyjadrenie žalobcu zo dňa 18.7.2013. Doručované písomnosti prevzal žalovaný dňa 29.7.2013, na tieto nereagoval. Na opakovanú výzvu súdu prvého stupňa spoločnosť POHOTOVOSTĚ s.r.o. predložila súdu zmluvu o úvere č. XXXXXXXX a všeobecné podmienky poskytnutia úveru k nej patriace, uzatvorenú so žalovaným. Tieto listiny súd prvého stupňa zaslal účastníkom konania na vyjadrenie s tým, že súd vykoná dôkaz ich oboznámením. Právny zástupca žalobcu prevzal tieto listiny dňa 23.10.2013 a žalovaný dňa 24.10.2013. Podaním zo dňa 8.10.2015 vykonal súd prvého stupňa poučenie účastníkov konania podľa § 120 O.s.p. vrátane poučenia podľa § 120 ods. 4 O.s.p. Právny zástupca žalobcu prevzal poučenie dňa 12.10.2015, žalovaný dňa 12.10.2015. Pripojením uvedených listín bez návrhu účastníkov konania, vykonal súd prvého stupňa skutkové zistenia, ktoré posúdil ako právne významné pre rozhodnutie o uplatnenom nároku a následne rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania a podľa článku 7 ods. 1 Nariadenia v spojení s § 156 ods. 1 O.s.p. dňa 9.12.2015 vyhlásil vo veci verejne rozsudok.

V súlade s bodom 22 preambuly, článkom 12 ods. 2 a 19 tohto Nariadenia je súd povinný poučiť účastníkov o ich procesných právach. Pretože samotné Nariadenie nerieši procesný postup pri verejnom vyhlásení rozhodnutia, je potrebné postupovať v súlade s vnútroštátnym právom, ktoré jednoznačne v § 115a a § 120 ods. 4 O.s.p. ukladá povinnosť súdu prvého stupňa pred rozhodnutím bez nariadenia pojednávania poučiť účastníkov, že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada. Skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr sú odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a. Súd prvého stupňa dodržal v konaní procesný postup, ktorý vyplýva z Nariadenia a v spojení s ním z príslušných ustanovení O.s.p., pričom postupoval v súlade s § 120 O.s.p., a účastníkov konania poučil podľa § 120 ods. 4 O.s.p. o dôkaznej povinnosti. Túto povinnosť má súd bez ohľadu na to, či je účastník konania právne zastúpený. V nadväznosti na oznámenie súdu adresované účastníkom konania, že vykoná z vlastnej iniciatívy aj iné, než účastníkmi predložené dôkazy, sa toto poučenie javilo ako potrebné. Splnenie tejto poučovacej povinnosti má rozhodujúci vplyv na rozhodnutie vo veci samej, na možnosť napadnúť toto rozhodnutie v riadnom, prípadne aj v mimoriadnom opravnom konaní, pretože jeho obsahom je významné obmedzenie predkladať alebo označovať v ďalšom konaní dôkazné prostriedky a skutočnosti, hoci objektívne existujú. Súd prvého stupňa musí splniť túto poučovaciu povinnosť s osobitným zreteľom na to, že spravidla ide o poslednú reálnu možnosť predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky a skutočnosti, ktoré by mohli priniesť skutkové poznatky nevyhnutné na úspech žaloby alebo účinnú obranu proti nej.

Preskúmaním obsahu súdneho spisu odvolací súd zistil, že žalobca mal objektívnu možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam a dôkazom, ktoré súd prvého stupňa pripojil do spisu bez návrhu účastníkov konania podľa § 120 ods. 1 tretia veta O.s.p. a ktoré pri rozhodovaní posúdil ako významné pre zistenie

skutkového stavu a právne posúdenie žalobcom uplatneného peňažného nároku zo zmenky podľa § 123 O.s.p. Zákonné ustanovenie § 120 ods. 1 tretia veta O.s.p. dáva súdu možnosť vykonať aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania, za účelom zistenia skutkového stavu, zvlášť za situácie aká nastala v danom spore. Ide vlastne o prelomenie zásady formálnej pravdy v sporovom konaní. Tento postup je výnimočný a je možné ho využiť vtedy, keď je vykonanie nenavrhnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa mal zo žalobcom predloženej vlastnej zmenky preukázané, že pôvodným majiteľom zmenky bola spoločnosť POHOTOVOSTĚ s.r.o., na rad ktorej vystavil dňa 28.5.2009 žalovaný zmenku, na líci ktorej sa nachádza číslo zmluvy XXXXXXXX. Práve tieto skutočnosti boli podkladom pre postup súdu prvého stupňa podľa § 120 ods. 1 tretia veta O.s.p., pretože vznikli pochybnosti, či zmenka vystavená žalovaným má alebo nemá zabezpečovací charakter, či zabezpečovala alebo nezabezpečovala plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, prípadne i zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Ochrana spotrebiteľa ako povinnosť súdu vyplýva nielen z predpisov hmotného práva, ale aj z práva Európskej únie. Ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offo súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa Nariadenia, v ktorých má žalovaný postavenie spotrebiteľa. Súdny dvor Európskej únie vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offo, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offo a (C-618/10, Banco Espanol de Credito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom Európskej únie. Z ustanovenia § 17 zákona č. 191/150 Zb. nevyplýva zákaz skúmania kauzálnych námietok ex offo. Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých zabezpečenie bola vystavená zmenka. Čl. 7 ods. 3 Nariadenia stanovuje, že súd v prípade pasivity žalovaného len „vydá rozsudok“, nestanovuje, že súd žalobe musí vyhovieť. Odvolací súd je toho názoru, že v danom prípade súdu prvého stupňa nič nebránilo, aby z úradnej povinnosti skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Pripojením zmluvy o úvere a všeobecných podmienok poskytnutia úveru súd prvého stupňa neporušil koncentračnú zásadu, a tým, že účastníkom konania zaslal pripojené listiny, s obsahom ktorých sa súd prvého stupňa oboznámil a tieto posúdil ako dôkazy na zistenie skutkového stavu, neporušil ani princíp kontradiktórnosti súdneho konania a ani rovnosť účastníkov konania.

Odvoláciu námietku žalobcu proti posudzovaniu kauzy úveru v predmetnej zmenkovej veci posúdil odvolací súd ako nedôvodnú. Žalobca v žalobe (tlačivo A) uvádza, že „nemá vedomosť o potenciálne existujúcich vzťahoch odporcu a predchádzajúceho majiteľa zmenky“. Žalobca nadobudol zmenku indosamentom, ktorý je dostatočne určitý a platný. Samotný indosament oprávňuje (§ 14 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.) indosatára na vymáhanie práv zo zmenky vo vzťahu k zmenkovému dlžníkovi. Základom (dôvodom) každého indosamentu je však určitá dohoda medzi indosantom a indosatárom o tom, že indosant prevedie zmenku na indosatára (Kovařík, Z.: Zákon směnečný a šekový. Komentář. CH BECK 2014, s. 84), keďže ani indosamentom nemožno indosatárovi zmenku „nanútiť“, ale tento ju musí akceptovať. Preto § 17 zákona č. 191/1950 Zb. odkazuje na okolnosti „nadobúdania zmenky“ na strane indosatára. Indosatárovi teda možno robiť námietky, ak pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka, teda v podstate, ktorý pri nadobúdaní zmenky nekonal dobromyseľne (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Obo/3/2007). „Vedomé“ konanie odkazuje na rozhraničenie úmyslu a vedomej a nevedomej nebanlivosti, pričom v spojení s citovaným názorom najvyššieho súdu by sa zrejme mali brať na zreteľ aj kritériá uplatňované judikatúrou k dobromyseľnosti v občianskom práve. Dobromyseľnosť nadobúdateľa posúdiť s prihliadnutím na všetky okolnosti, či v čase nadobúdania zmenky vedel o tom, že medzi indosantom a dlžníkom existuje určitá dohoda, resp. že zmenka zabezpečuje určitý kauzálny vzťah. Ak vedel, treba posúdiť otázku, či sa mohol spoliehať na to, že takýto vzťah je platný a že dlžník z tohto vzťahu nemohol uplatňovať žiadne námietky. Dobromyseľnosť indosatára - žalobcu je vylúčená z dôvodu, že každá zmenka vystavená pôvodne v prospech spoločnosti POHOTOVOSTĚ s.r.o. obsahuje číslo, ktoré je číslom príslušnej zmluvy o úvere (to

možno zistiť porovnaním so spisom). Pri nadobúdaní takého veľkého a masového množstva zmeniek, ktoré sú označené rôznymi číslami a ku ktorému indosant (POHOTOVOSTĚ) musel poskytnúť určité údaje o platení, možno vychádzať z toho, že indosatár vedel, že určité kauzálne vzťahy existujú. V týchto súvislostiach odvolací súd je toho názoru, že žalobca konal pri nadobúdaní zmenky na škodu dlžníka.

Vychádzajúc z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, ktorý vo viacerých rozhodnutiach poukázal na to, že spotrebiteľ sa či už z dôvodu nevýhodnej vyjednávacej pozície alebo z dôvodu neinformovanosti dostáva do nevýhodnejšieho postavenia a túto nerovnováhu súd môže odstrániť ex offio zbavením účinku nečestných zmluvných podmienok (porov. Océano Gruppo editoriale spojené prípady C-240 až C-244/98). Súdny dvor zároveň judikoval, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nedokáže poukázať na nekalú povahu zmluvnej podmienky (spojené prípady C-240 až C-244/98). Vyhodnotenie zmluvnej podmienky ako nečestnej nie je jednoduchá záležitosť. Smernica indikatívnym spôsobom vypočítava, čo všetko sa má pritom zohľadniť (posúdenie zmyslu posudzovanej klauzuly, posúdenie ostatných zmluvných podmienok, ich porovnanie s ostatnými zmluvami, vyhodnotenie všetkých okolností prípadu a iných; čl.4 ods.1 smernice). Súdny dvor stanovil jasnú požiadavku na ochranu pred nečestnými klauzulami pri štandardných produktoch obdobne ako vyžadujú vnútroštátne pravidla verejného poriadku teda vždy za každých okolností (porov. C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčkovská, bod 50,51).

Proces podľa Nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offio súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zmenka je náročná na formality a aj v zmenkových právnych veciach je dôležité zaoberať sa ex offio neprijateľnosťou zmluvných podmienok zmluvy, ktorú zmenka zabezpečuje.

Žalobca, ktorý sa stal majiteľom niekoľkotisíc zmeniek indosamentom od spoločnosti POHOTOVOSTĚ s.r.o. si musel byť vedomý, že v skutočnosti ide o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods.1). Zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na zmluvy o úvere.

Odvolací súd preto konštatuje, že súd prvého stupňa postupoval v súlade s hmotným právom, keď riešil kauzu zmenky a zmluvu o úvere posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu obsahujúcu neprijateľné zmluvné podmienky. Ako základnú a významnú neprijateľnú zmluvnú podmienku posúdil súd prvého stupňa dohodu o vyplnení zmenky ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru podľa § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť domáhať sa zaplatenia neprimeranej vysokej sumy, 0,25 % úroku denne ako sankcie spojenej s neplnením záväzku. Súd prvého stupňa správne vyhodnotil aj neprijateľnosť zmluvnej podmienky podľa § 53 ods. 4 písm. l/ Občianskeho zákonníka, nakoľko prijatím zmenky preniesol veriteľ povinnosť dôkazného bremena na spotrebiteľa (čl. 1 § 10 a § 17 zákona č. 191/1950 Zb.).

Odvolací súd, zhodne so súdom prvého stupňa, je toho názoru, že pôvodnému majiteľovi zmenky, remitentovi, nevzniklo právo zmenku prijať ani právo zmenku vyplniť. Žalobcovi zo zmenky nevzniklo právo na žiadne plnenie. Žalobca, ktorý nadobudol zmenku rubopisom na škodu dlžníka, sa nemôže úspešne domáhať plnenia titulom zmenky prijatej a vyplnenej v rozpore s hmotným právom, pretože ide o výkon práva, ktorý nepožíva právnu ochranu ako konanie v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Za skutkovo a právne správny považuje odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa aj vo výroku o náhrade trov konania, o ktorých rozhodol súd prvého stupňa za aplikácie § 142 ods. 1 O.s.p. vychádzajúc zo zásady zodpovednosti za výsledok (zásada úspechu) a miery úspechu, ktorá sa zisťuje tak u žalobcu, ako aj u žalovaného. Miera úspechu vo veci závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu. Žalovanému ako úspešnému účastníkovi konania súd prvého stupňa nepriznal z dôvodu, že právo na ich náhradu žalovaný neuplatnil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Úspešný žalovaný si právo na náhradu trov konania neuplatnil a preto odvolací súd žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne pomerov hlasov tri ku nule (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.